

Examen VMBO-GL en TL

2013

tijdvak 2
maandag 17 juni
13.30 - 15.30 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 49 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 61 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

bron 1

Vliegtaks

De vliegbelasting, ook wel vliegtaks genoemd, was een belasting die in Nederland van 1 juli 2008 tot 30 juni 2009 werd geheven op vliegtickets. De belastingmaatregel gold voor passagiers die vertrokken vanaf Nederlandse vliegvelden. Er was veel verzet tegen de vliegtaks, onder andere van Nederlandse luchthavens en reisorganisaties.

- 1p 1 In bron 1 wordt beschreven dat de vliegtaks op veel verzet stuitte van de Nederlandse luchthavens en reisorganisaties.
→ Geef een argument waarom de Nederlandse luchthavens en reisorganisaties tegen de vliegtaks waren.

bron 2

Gedeelte uit de tabel van buitenlandse vakanties van Nederlanders naar duur en land van bestemming in 2010 (x 1000)

Land	2-4 dagen	5-8 dagen	9 dagen of meer	Totaal
... P ...	1130	1320	780	3230
... Q ...	530	650	1670	2860
België	1170	600	230	2000
Spanje	70	510	990	1570
... R ...	40	440	690	1170
Turkije	0	300	500	800

- 2p 2 In bron 2 zijn de landen Oostenrijk, Duitsland en Frankrijk vervangen door de letters P, Q en R.
→ Neem de letters P, Q en R uit bron 2 over op het antwoordblad en zet het juiste land erachter.
- 1p 3 In bron 2 staat achter twee- tot vierdaagse vakanties naar Turkije het getal nul. Deze nul kan een afronding zijn, maar in ieder geval zijn er weinig twee- tot vierdaagse vakanties van Nederlanders naar Turkije.
→ Geef aan waarom Nederlanders niet of nauwelijks twee- tot vierdaagse vakanties naar Turkije boeken.

bron 3

Vijf attractiepunten

foto 1

foto 2

foto 3

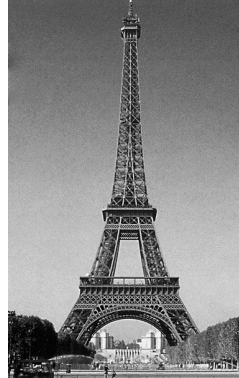

foto 4

foto 5

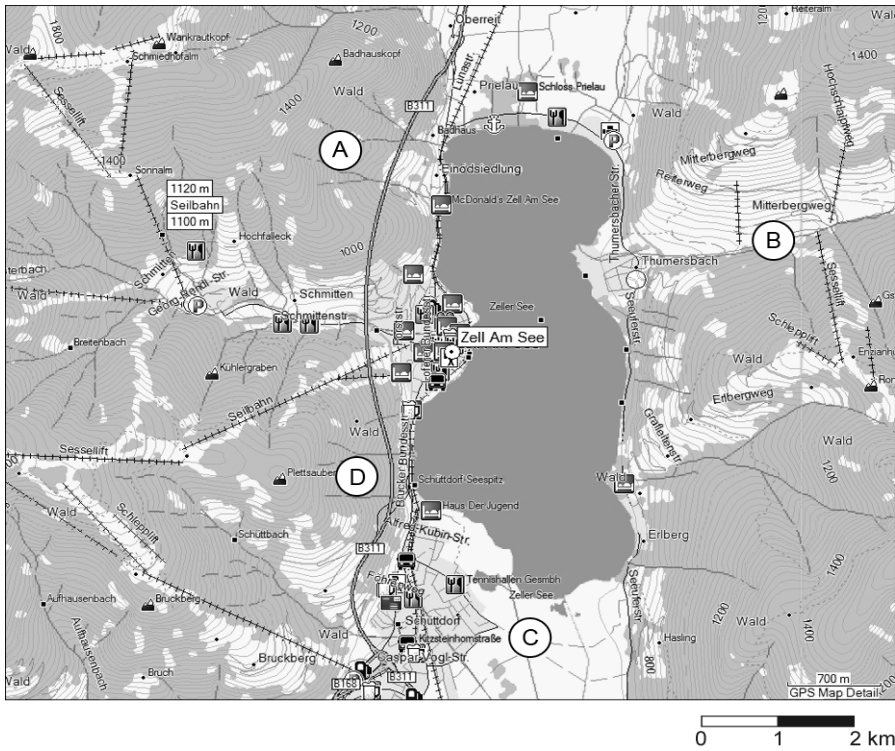

- 1p 4 Bron 3 laat vijf foto's van attractiepunten zien in vakantiebestemmingen van Nederlanders.
Welke letter geeft de juiste combinatie van attractiepunt en land?

	België	Duitsland	Frankrijk	Spanje	Turkije
A	1	2	3	4	5
B	1	5	2	4	3
C	1	5	3	2	4
D	2	5	4	1	3
E	4	1	2	5	3
F	5	1	3	4	2

bron 4

Kaart Zell Am See en omgeving

bron 5

Vakantie in Zell am See

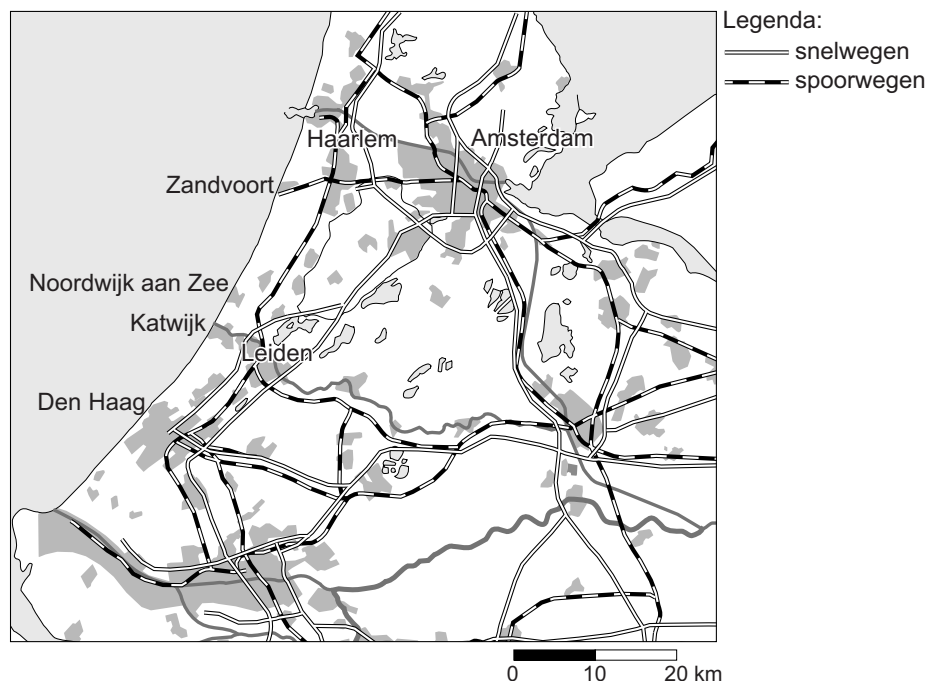
- 1p 5 De foto in bron 5 is genomen in het gebied rond Zell am See. Bij welke letter op de kaart in bron 4 zal de foto genomen zijn?
- A bij letter A
 - B bij letter B
 - C bij letter C
 - D bij letter D

bron 6
Advertentie

U overweegt te gaan overwinteren in Spanje. Een wijze keuze om een groot aantal redenen. U geniet van een aangenaam klimaat in een prachtige omgeving, waar u relaxen aan het strand kunt combineren met het ondernemen van culturele activiteiten. Overwinteren in Spanje is veilig en u zult zich op uw gemak voelen. Al jarenlang zijn vele overwinteraars u voorgedaan.

- 1p 6 Welke groep Nederlanders zal het meest gebruikmaken van de reismogelijkheid uit bron 6?
- A gezinnen met kleine kinderen
 - B jongeren
 - C ouderen
 - D werkende echtparen zonder kinderen

bron 7
Noordzeebadplaatsen

- 2p 7 Bekijk bron 7. Veel toeristen bezoeken de Noordzeebadplaatsen. Er worden drie uitspraken gedaan over de Noordzeebadplaatsen.
- Uitspraak 1: “Mensen die in Den Haag op vakantie zijn, gaan meestal naar Noordwijk aan Zee als ze naar het strand willen.”
 - Uitspraak 2: “Zandvoort heeft een treinverbinding, mede hierdoor zullen daar meer dagtoeristen komen dan in Katwijk.”
 - Uitspraak 3: “Vanaf station Leiden is het maar een kwartiertje wandelen naar het strand in Noordwijk aan Zee.”
- Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 8
Vakantiebestemmingen in Nederland

foto 1

foto 2

foto 3

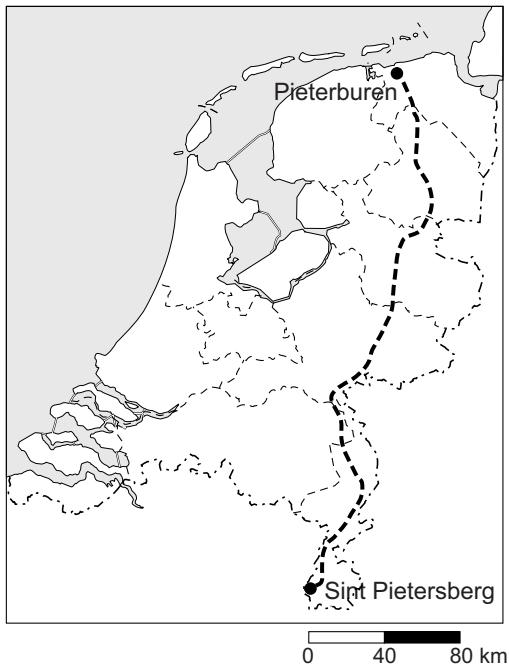

bron 9
Kaart van Nederland

- 2p 8 De foto's in bron 8 zijn gemaakt op verschillende plaatsen in Nederland
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de foto's uit bron 8 over op het antwoordblad en geef erachter aan bij welke letter (P, Q, R of S) op de kaart in bron 9 de foto is gemaakt. Let op: er blijft één plaats over.

bron 10
Pieterpad

- 1p 9 In bron 10 is de route aangegeven van het Pieterpad, een langeafstandswandeling door Nederland. Anne, Joost en Sophie doen ieder een uitspraak over het Pieterpad.

Anne zegt: “De afstand van het Pieterpad is hemelsbreed bijna 200 kilometer.”

Joost zegt: “Het Pieterpad loopt van Noord-Groningen tot Zuid-Limburg.”

Sophie zegt: “Het Pieterpad loopt door de volgende provincies: Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Groningen.”

→ Neem de namen Anne, Joost en Sophie over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 11

Foto's Pieterpad

foto 1

foto 2

foto 3

foto 4

- 1p 10 Bekijk bron 10 en 11. Het Pieterpad loopt van Pieterburen naar de Sint Pietersberg. Jos en Wilma lopen het Pieterpad in de vakantie van noord naar zuid. Ze hebben onderweg foto's gemaakt.
→ Zet de cijfers 1, 2, 3 en 4 van de foto's uit bron 11 in de juiste volgorde van noord naar zuid.
- 1p 11 Voor veel gemeenten is het aantrekkelijk als een langeafstandswandelroute, zoals het Pieterpad, door hun gemeente gaat.
→ Geef een reden waarom gemeenten graag een langeafstandswandelroute door hun plaats willen.

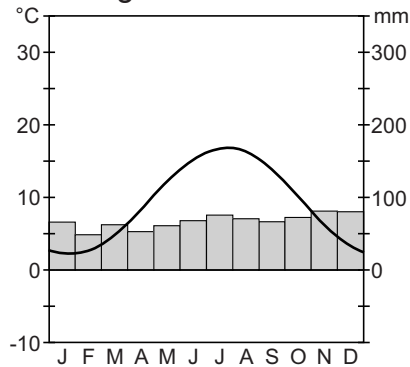
bron 12
De wereld

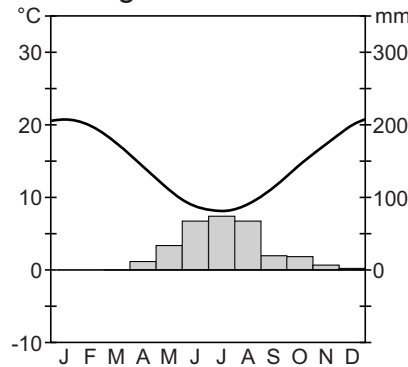
Legenda:
P = Chili
Q = Suriname
R = Groenland
S = Nederland
T = Griekenland

bron 13
Drie klimaatgrafieken

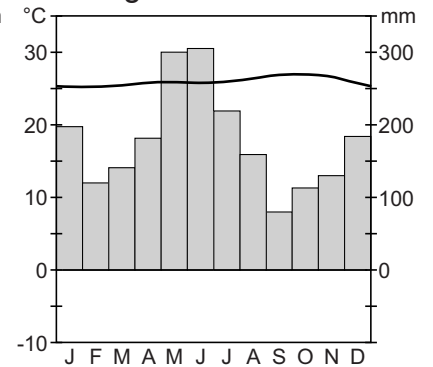
klimaatgrafiek 1

klimaatgrafiek 2

klimaatgrafiek 3

2p 12 Op de kaart in bron 12 zijn vijf vakantiebestemmingen aangegeven. De klimaatgrafieken in bron 13 horen bij drie van deze vakantiebestemmingen.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de klimaatgrafieken uit bron 13 over op het antwoordblad en zet erachter welke letter van de vakantiebestemmingen (P, Q, R, S of T) uit bron 12 erbij hoort. Let op: er blijven twee letters over.

bron 14

Vakantie in Marokko

Een reis door Marokko is wakker worden in het sprookje van 1001 nacht. Vier uurtjes vliegen en je wandelt een compleet nieuwe wereld binnen.

- 1p 13 Lees bron 14.
Marokko is een culturele bestemming.
→ Geef twee voorbeelden van culturele bezienswaardigheden die in een land als Marokko bezocht kunnen worden.
- 1p 14 Nederlandse toeristen in Marokko moeten rekening houden met flinke cultuurverschillen.
→ Geef twee cultuurverschillen, waar je als toerist in andere cultuurgebieden rekening mee moet houden.
- 1p 15 Costa Rica is een bestemming die bekend staat om duurzaam toerisme. Welk van de volgende voorbeelden hoort bij duurzaam toerisme?
- A Er wordt vooral geïnvesteerd in elitetoerisme; rijke toeristen geven veel uit waardoor er meer winst wordt gemaakt.
 - B Langs de kust bouwen buitenlandse investeerders grote hotels. In het hoogseizoen is er daardoor werk voor de lokale bevolking.
 - C Souvenirwinkels verkopen alleen producten die in het gebied zelf zijn geproduceerd. Op deze manier profiteert een groter deel van de bevolking.
 - D Veel toeristen komen voor de zeldzame kolonies quetzalvogels. Er worden dagelijks meerdere excursies naar hun broedgebied georganiseerd.

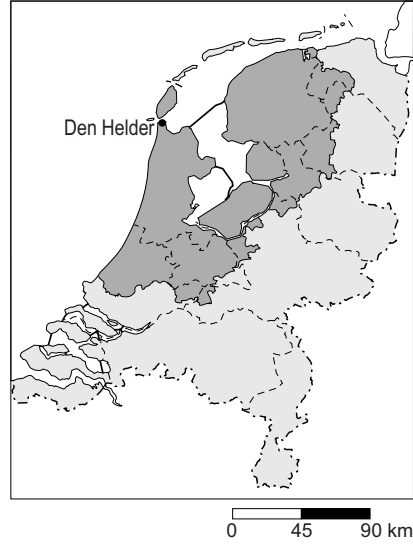
bron 15

Afstand die binnen twee uur kan worden afgelegd vanaf een aantal plaatsen in Nederland

kaart a: vanaf Assen

kaart b: vanaf Den Helder

kaart c: vanaf Maastricht

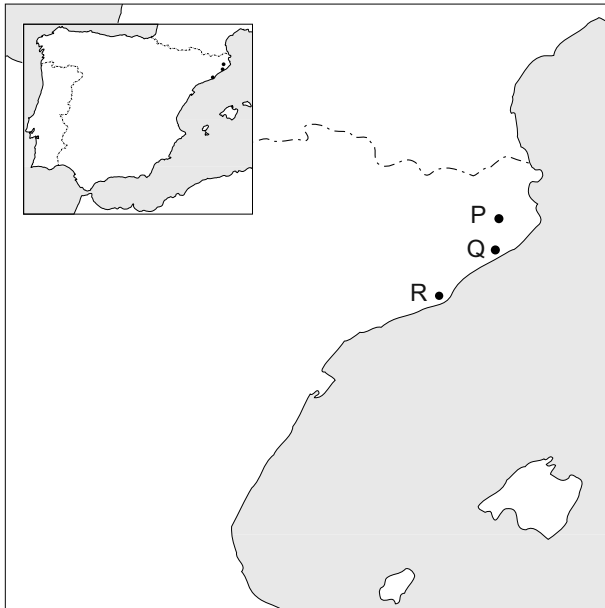
kaart d: vanaf Den Burg (Texel)

- 1p 16 Bekijk bron 15. Op elk van de vier kaartjes staat het gebied dat je per auto binnen twee uur kunt bereiken. Vanaf welke plaats kun je de Efteling in Kaatsheuvel binnen 2 uur bereiken?
- A vanaf Assen
 - B vanaf Den Helder
 - C vanaf Maastricht
 - D vanaf Den Burg (Texel)
- 1p 17 Bekijk nogmaals bron 15.
→ Geef een oorzaak voor de beperkte afstand die je met de auto vanaf Texel kunt afleggen binnen twee uur.

bron 16

Een Spaans kustgebied

bron 17

Reisverslag vakantie Peter en Hanneke

Vanuit Nederland zijn we naar Spanje gevlogen en geland op het vliegveld van Girona. Daarna meteen door naar het hotel in Lloret de Mar. Hier hebben we een week aan het strand gelegen en zijn lekker uitgegaan. Na deze week zijn we nog drie dagen naar Barcelona gegaan. Hier hebben we onder andere de Sagrada Familia gezien. De laatste dag zijn we weer naar Girona gegaan om het vliegtuig naar Nederland te pakken.

1p 18 Bekijk bron 16 en lees bron 17 waarin het reisverslag van Hanneke en Peter wordt weergegeven.

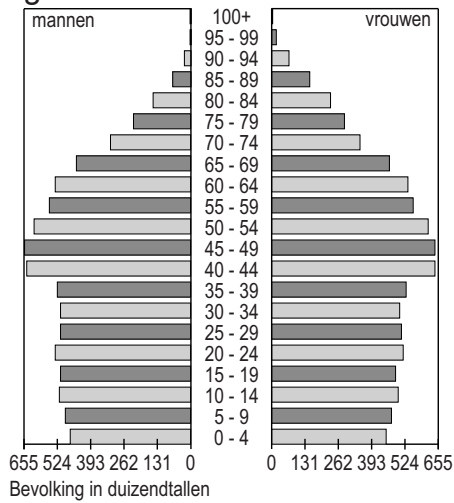
Welke reis hebben zij afgelegd?

- A P-Q-R-P
- B P-R-Q-P
- C Q-P-R-Q
- D Q-R-P-Q
- E R-P-Q-R
- F R-Q-P-R

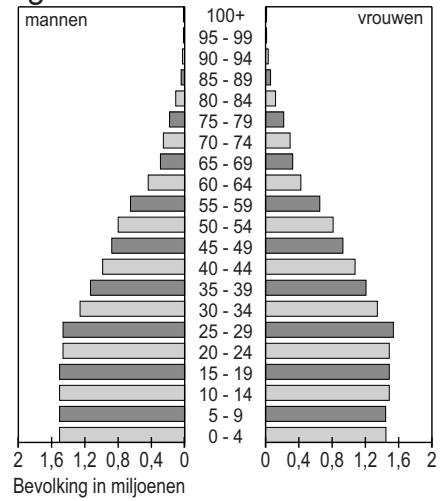
bron 18

Drie bevolkingspiramiden uit 2010

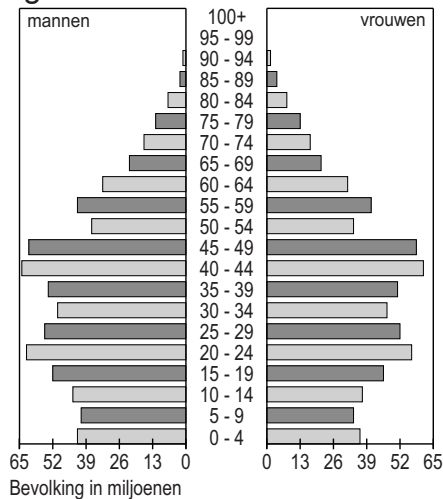
grafiek 1

grafiek 2

grafiek 3

- 1p **19** Bekijk bron 18. Hier staan drie bevolkingspiramiden van landen waar Nederlanders naar toe gaan op vakantie.
Achter welke letter staan de juiste landen bij de grafieken genoemd?

	grafiek 1	grafiek 2	grafiek 3
A	China	Marokko	Nederland
B	China	Nederland	Marokko
C	Marokko	Nederland	China
D	Marokko	China	Nederland
E	Nederland	Marokko	China
F	Nederland	China	Marokko

bron 19

Krantenartikel

Waddenzee op Werelderfgoedlijst

TERSCHELLING 26 juni 2009 - UNESCO, de organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur, heeft besloten om het waddengebied op de Werelderfgoedlijst te plaatsen. De Verenigde Naties vinden dat dit gebied zo waardevol is dat het beschermd moet worden voor toekomstige generaties. Plaatsing op deze lijst betekent een wereldwijde erkenning voor het gebied en het kan een positieve invloed hebben op het toerisme naar de Waddeneilanden.

- 2p 20 Lees bron 19.
Hieronder staan twee mensen beschreven.
Roos heeft een café op het eiland langs één van de fietsroutes aan de Waddenzee.
Douwe werkt voor Staatsbosbeheer en is verantwoordelijk voor de natuur op het eiland.
→ Neem de namen Roos en Douwe over op het antwoordblad en geef bij beide personen aan welk voordeel zij kunnen hebben van plaatsing van het waddengebied op de Werelderfgoedlijst.
- 1p 21 Nu de Waddenzee en delen van de Waddeneilanden op de Werelderfgoedlijst staan, moeten deze ook beschermd worden. De overheid neemt diverse maatregelen betreffende het waddengebied.
- Overheidsmaatregelen waddengebied:
- 1 Gebieden voor een bepaalde periode van het jaar afsluiten.
 - 2 Uitbreiding van jachthavens / hotels / wegen verbieden.
 - 3 Huisdieren, zoals honden, weigeren in broedgebieden.
 - 4 Militaire oefenterreinen sluiten.
 - 5 Een vergunning verlenen voor nieuwe gasboringen.
- Welke van deze vijf maatregelen passen in het beleid om de Waddeneilanden als werelderfgoed te beschermen?
- A alleen maatregel 1 en 2
 - B alleen maatregel 1, 2 en 4
 - C alleen maatregel 1, 2, 3 en 4
 - D alleen maatregel 2, 4 en 5
 - E alleen maatregel 3, 4 en 5
 - F alle vijf de maatregelen

bron 20
Advertentie

Ontdek de extreme schoonheid van het Antarctisch gebied

26-daagse vlieg- / bootreis van
7 december 2011 tot en met
1 januari 2012.

Reissom vanaf € 9.350,- p.p. op basis
van een tweepersoonshut en
volpension aan boord van het
motorschip Plancius.

1p **22** Lees bron 20 en lees de vakantiewensen van Bart, Carmen en Dirk.

Bart is getrouwd en heeft twee kinderen van 6 en 8 jaar. Hij heeft drie weken vakantie per jaar en wil dan vooral lekker actief met zijn gezin op vakantie.

Carmen woont samen met haar vriend en heeft geen kinderen. Zij hebben vier weken vakantie per jaar en willen vooral bijzondere plekken op de wereld zien.

Dirk is alleenstaand en leraar. Hij heeft veel vakantie maar is wel gebonden aan de schoolvakanties. Zijn voorkeur gaat uit naar culturele vakanties in bijzondere plaatsen.

- Noteer eerst de naam van de persoon die de reis uit bron 20 geboekt zal hebben.
- Geef vervolgens een argument voor je keuze.

2p **23** Het valt Bart, Carmen en Dirk op dat de vakantie naar Antarctica uit bron 20 plaatsvindt in december. Zij doen daar alle drie een uitspraak over:

Bart zegt: "De kosten van de vakantie zijn erg hoog. Om het nog een beetje betaalbaar te maken, is deze vakantie in het laagseizoen."

Carmen zegt: "Het is dan zomer op het zuidelijk halfrond; de temperatuur is dan niet extreem laag."

Dirk zegt: "In december is het winter op Antarctica en dan krijg je mooiere landschapsfoto's."

- Noteer de namen Bart, Carmen en Dirk op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 21
Krantenartikel

Boycot toerisme IJsland uit protest tegen de walvisjacht

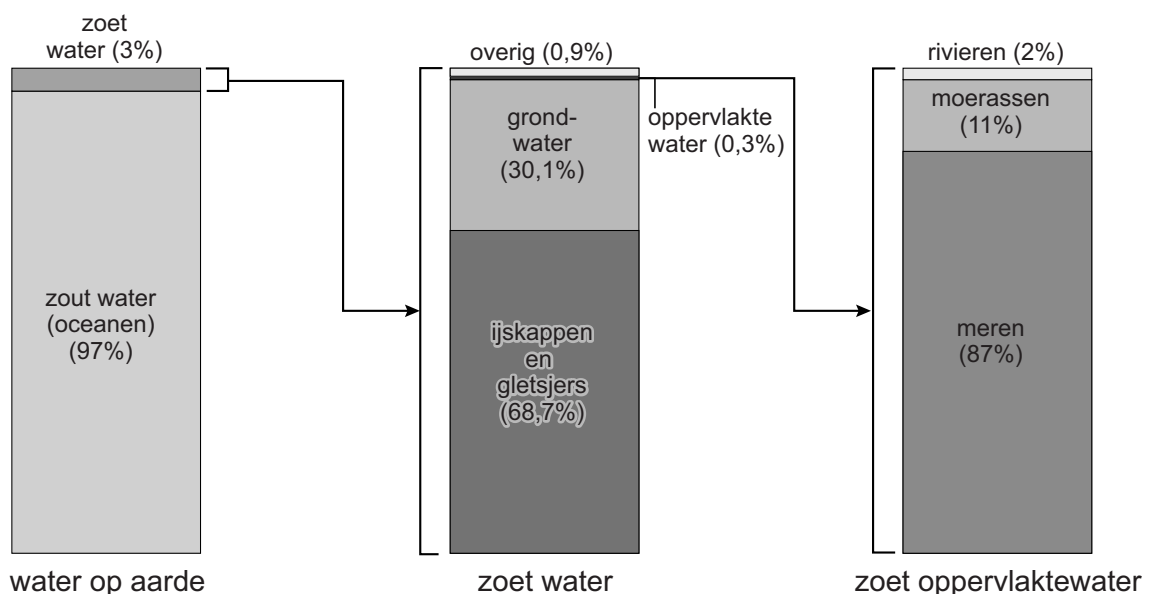
24 oktober 2006 - SP-Kamerlid Krista van Velzen roept op tot een toerismeboycot van IJsland om zo een einde aan de illegale walvisjacht af te dwingen. "De walvisjacht is wereldwijd verboden en levert veel minder geld op dan het toerisme," verklaart Van Velzen. "We hebben als gewone burgers daarom een goed drukmiddel om de jacht op deze beschermde dieren een halt toe te roepen."

- 2p 24 Lees bron 21. In het tekstfragment roept een Tweede Kamerlid op om niet naar IJsland op vakantie te gaan vanwege het dierenleed.
→ Noem twee andere redenen waarom groepen mensen een land zouden willen boycotten als toeristische bestemming.

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

bron 22

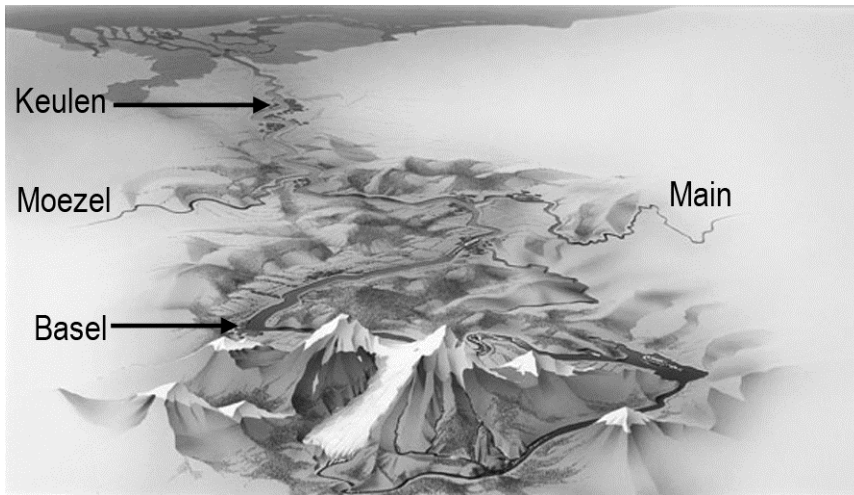
Verdeling van het water op aarde

- 1p 25 Bron 22 laat de verdeling van het water zien op de aarde. De kolom zoet water is onderverdeeld in vier delen.
→ Noem een voorbeeld van "Overig" (0,9%) bij zoet water uit bron 22.

bron 23

Stroomgebied van de Rijn

- 1p 26 Zie bron 23. Onder normale omstandigheden bevat de Rijn het hele jaar door voldoende water.
→ Geef aan waardoor de Rijn het hele jaar door voldoende water bevat.
- 1p 27 Zie bron 23. Welke bewering over het stroomgebied van de Rijn is juist?
A De rivieren Main en Moezel behoren niet tot het stroomgebied van de Rijn.
B De rivieren Main en Moezel voeren het Rijnwater af.
C Nederland ligt in de benedenloop van de Rijn.
D Vanaf Basel neemt de stroomsnelheid van het water van de Rijn flink toe.
- 1p 28 Nederland is voor de kwaliteit van het Rijnwater mede afhankelijk van landen stroomopwaarts.
→ Geef een argument waardoor Duitsland de kwaliteit van het Rijnwater meer beïnvloedt dan Zwitserland.
- 1p 29 Door menselijk handelen hebben de duingebieden de laatste tientallen jaren meer last van verzilting.
Achter de letters a, b, c en d staan, in willekeurige volgorde, onderdelen van het verziltingsproces.
a binnendringen kwelwater
b daling grondwater
c het water in de bodem wordt zouter
d winning drinkwater
→ Zet de letters a, b, c en d in juiste volgorde, zodat het verziltingsproces wordt beschreven.

bron 24
De Kleine Beerze

- 1p **30** Waterschap De Dommel werkt aan een nieuw inrichtingsplan van de beek de Kleine Beerze. Doel van dit plan is verdroging van twee natte natuurgebieden tegen te gaan. Dat wil men doen door de grondwaterstand te verhogen.
→ Noem een reden waarom veel boeren tegen hogere grondwaterstanden zijn.
- 1p **31** Het inrichtingsplan van de beek de Kleine Beerze moet ook een oplossing bieden voor het overtollige water van de beek. Dit wil men doen door overloopgebieden aan te leggen.
→ Noem een reden waarom veel boeren geen ruimte willen bieden aan tijdelijke overloopgebieden om het overtollige water van de beek op te vangen.

bron 25

Overstromingen Bangladesh

- 1p 32 Je ziet in bron 25 dat overstromingen door rivieren grote nadelen hebben. Overstromingen in Bangladesh hebben ook een voordeel.
→ Noem een belangrijk voordeel voor de akkerbouw in het overstromingsgebied van Bangladesh.
- 2p 33 Bangladesh heeft jaarlijks met overstromingen te maken.
→ Geef eerst een natuurlijke oorzaak voor deze overstromingen.
→ Geef vervolgens een menselijke oorzaak voor deze overstromingen.
- 2p 34 In de benedenloop van een rivier ben je wat kwaliteit en kwantiteit van het rivierwater betreft afhankelijk van het handelen van de landen in de bovenloop.
→ Geef eerst een voorbeeld van menselijk handelen in landen in de bovenloop, waardoor de **kwaliteit** in de benedenloop beïnvloed wordt.
→ Geef vervolgens een voorbeeld van menselijk handelen in landen in de bovenloop waardoor de **kwantiteit** in de benedenloop beïnvloed wordt.
- 1p 35 Er ontstaan steeds meer conflicten over het schaars aanwezige water in gebieden met een droog en heet klimaat, zoals de Sahelzone.
→ Geef een reden waardoor er conflicten over **grondwater** kunnen ontstaan tussen buurlanden in de Sahelzone.

1p 36 In een aardrijkskundeles worden de oorzaken en gevolgen van het versterkt broeikaseffect besproken. Achter de cijfers hieronder staan zaken die met (de gevolgen van) het versterkt broeikaseffect te maken hebben.

- 1 afsmelten ijskappen
- 2 overstromingen
- 3 toename CO₂ in de atmosfeer
- 4 toename temperatuur
- 5 zeespiegelstijging

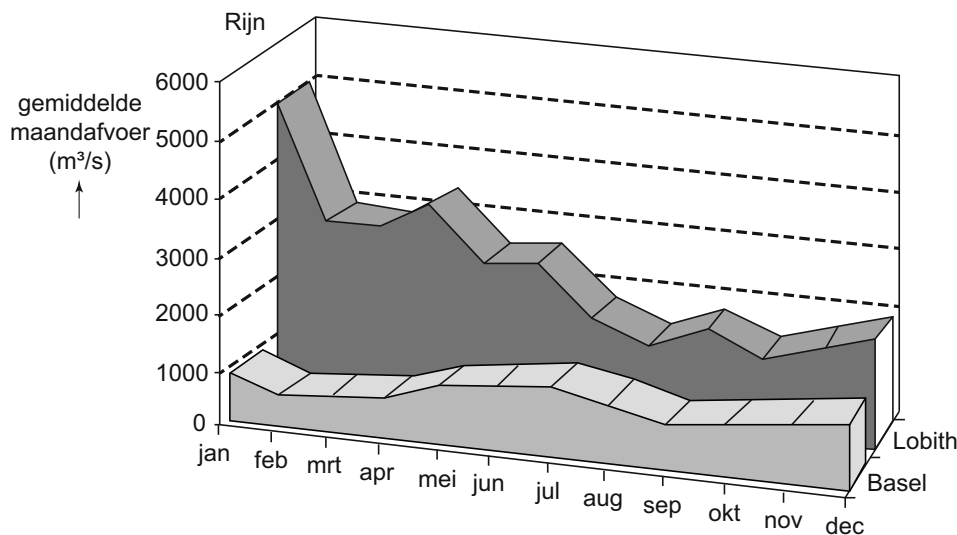
Leerlingen krijgen de opdracht om de cijfers in de juiste volgorde te zetten zodat de oorzaak van het versterkt broeikaseffect en de gevolgen ervan logisch worden beschreven.

Achter welke letter staat de juiste volgorde?

- A 1-2-5-4-3
- B 3-4-1-5-2
- C 3-4-2-1-5
- D 4-3-1-5-2

bron 26

Gemiddelde maandafvoer van de Rijn bij Basel en Lobith

1p 37 Bekijk bron 26. De Rijn voert bij Basel (Zwitserland) in de maanden juni, juli en augustus veel water af.

→ Wat is hiervan de oorzaak?

1p 38 Stel dat je een regenrivier hebt die in een gebied stroomt met in alle maanden van het jaar evenveel neerslag.

→ Door welke natuurlijke oorzaak zal een regenrivier bij gelijke neerslag gedurende het hele jaar toch minder water afvoeren in de zomermaanden?

bron 27

Krantenartikel

Overstromingen België en Nederland

14 november 2010 - Het water van de rivier de Maas staat heel hoog. Hele dorpen in België staan onder water. Het land heeft te maken met de ergste overstromingen in vijftig jaar. Ook in het zuiden van Nederland hebben veel mensen last van het water. In België viel er in een paar uur tijd net zo veel regen als normaal in een maand. Het water kwam zo hoog te staan dat mensen uit hun huizen gered moesten worden. Ze worden opgevangen in scholen.

- 1p 39 Lees bron 27. De regen die in België viel, gaf ook in Nederland veel problemen.
→ Geef aan waarom de regen die in België viel ook in Nederland veel problemen gaf.
- 1p 40 In hete, droge gebieden wordt soms irrigatie toegepast.
→ Waarom zal juist in deze gebieden door irrigatie vaak verzilting van de bodem optreden?

bron 28

Twee teksten

Tekst 1

De zon verwarmt het water in de oceanen en zeeën. Een deel van het water wordt gasvormig: waterdamp. Hoog in de atmosfeer koelt de waterdamp af en vormt kleine waterdruppeltjes in de lucht. De waterdruppeltjes samen vormen wolken. Uit deze wolken valt neerslag boven zee.

Tekst 2

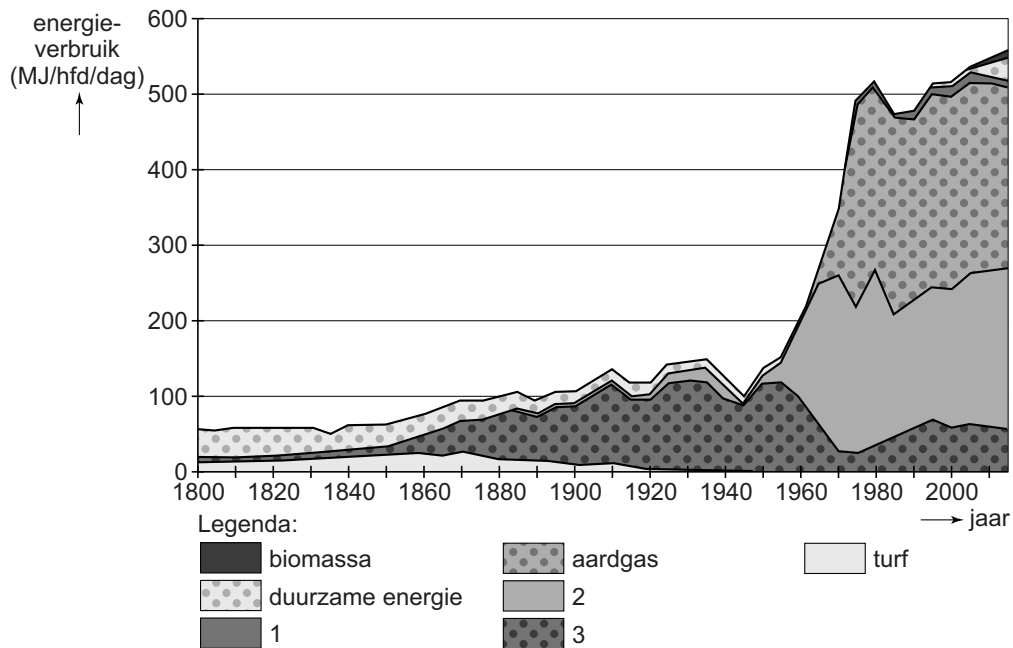
Een langere reis van de wolken is ook mogelijk. De wolken drijven op luchtstromen en komen boven land. Er valt neerslag uit de wolken. Die valt op het land of in een meer of rivier. Water dat op het land valt, kan daar lang blijven in de vorm van sneeuw of ijs. Het kan ook infiltreren in de bodem. Uiteindelijk komt het water weer terug in zee.

- 1p 41 Tekst 1 en tekst 2 in bron 28 zijn elk een omschrijving van een begrip.
→ Neem de cijfers 1 en 2 van de teksten uit bron 28 over op het antwoordblad en zet achter elk cijfer het juiste begrip.

- 1p 42 De mens gebruikt verschillende energiebronnen.
→ Welke van de onderstaande energiebronnen rekenen we tot de **fossiele** energiebronnen? Kies uit:
- aardgas
 - aardolie
 - bruinkool
 - hout
 - spierkracht
 - steenkool
 - waterkracht
 - windenergie
- 2p 43 In vraag 42 wordt ook een aantal duurzame energiebronnen genoemd.
→ Noem nog twee duurzame energiebronnen, naast de al in vraag 42 genoemde duurzame energiebronnen.
- 1p 44 Het zal waarschijnlijk niet mogelijk zijn om in de nabije toekomst de hele wereld te voorzien van energie die afkomstig is van hout.
→ Geef daarvoor een argument.

bron 29

Energieverbruik in Nederland per hoofd van de bevolking per dag, 1800 - 2010

- 1p 45 In de legenda van bron 29 zijn drie energiebronnen vervangen door de cijfers 1, 2 en 3. Achter welke letter staan de energiebronnen zodanig dat de legenda in bron 29 juist wordt ingevuld?

	1	2	3
A	aardolie	waterkracht	steenkool
B	kernenergie	aardolie	steenkool
C	steenkool	aardolie	kernenergie
D	windkracht	waterkracht	steenkool

bron 30

Krantenartikel

Minder mist door schonere lucht

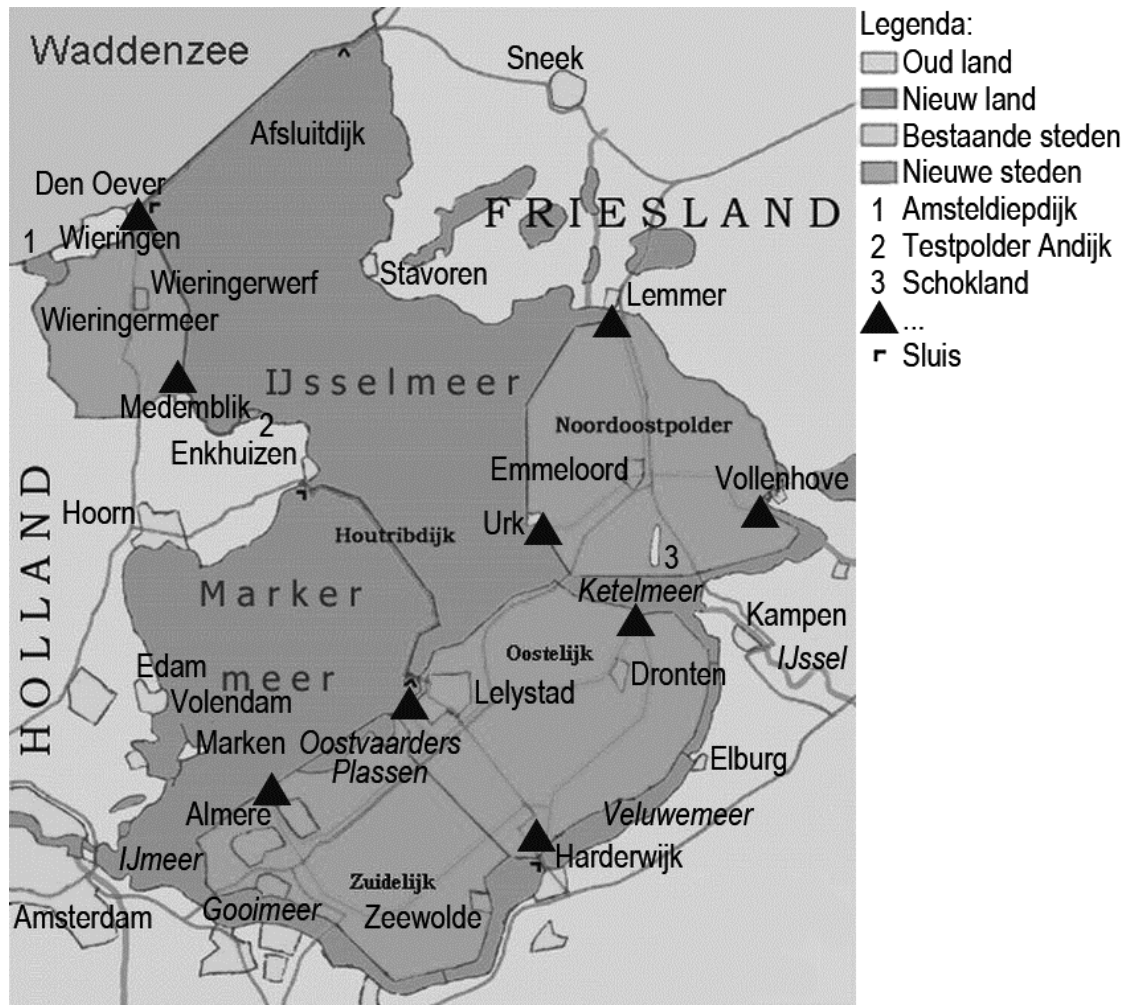
Door schonere lucht zagen we in Europa de afgelopen dertig jaar steeds minder nevel en mist. Wetenschappers onderzochten zichtmetingen van 342 Europese weerstations. Het aantal dagen met mist blijkt sinds de jaren 80 van de vorige eeuw gehalveerd. De vermindering is het sterkst zichtbaar op plekken waar de luchtvervuiling het meest is teruggedrongen.

Hoe meer stofdeeltjes er in de lucht rondzweven, hoe groter de kans op mist en nevel omdat water zich op de stofdeeltjes afzet in vochtige lucht. Sinds 2000 neemt het aantal mistloze dagen minder snel af, omdat het moeilijker wordt om de luchtkwaliteit verder te verbeteren.

- 2p 46 In bron 30 wordt gesproken over minder mist door afgenomen luchtvervuiling.
→ Noem twee voorbeelden van maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren.

bron 31

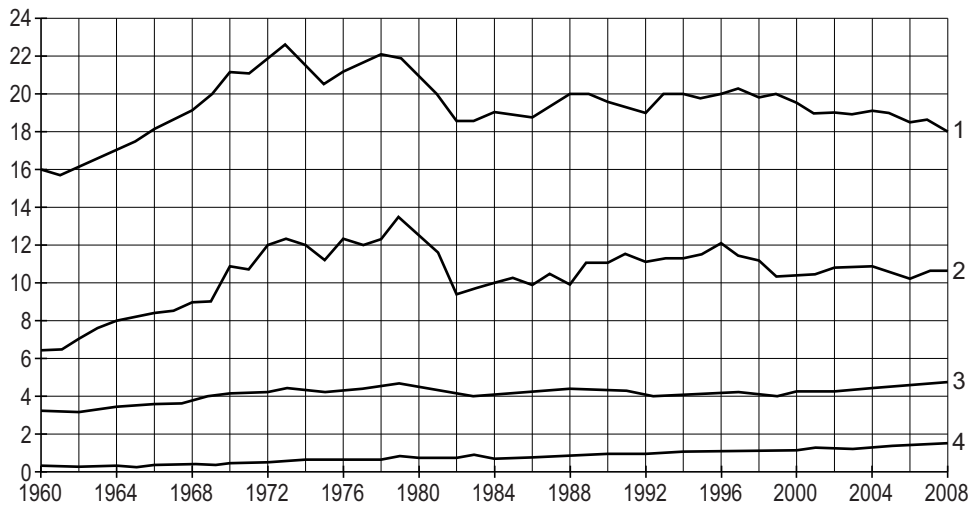
Waterhuishouding IJsselmeergebied

- 1p 47 In het IJsselmeergebied (zie bron 31) wordt dag en nacht de waterstand van het IJsselmeer en de polders geregeld. Dit gebeurt op plaatsen waar op de kaart een zwart driehoekje staat. In de legenda wordt niet uitgelegd wat dit symbool betekent.
- Wat moet in de legenda worden ingevuld achter het zwarte driehoekje?

bron 32

CO₂-uitstoot **per hoofd** (x1000 kg) van de bevolking in drie landen en wereldwijd

- 1p 48 In bron 32 zie je de uitstoot van CO₂ **per hoofd** van de bevolking. De lijnen in de grafiek horen bij de wereld en bij de landen Marokko, Nederland en de Verenigde Staten. Welke letter geeft de juiste combinatie?

	lijn 1	lijn 2	lijn 3	lijn 4
A	de Verenigde Staten	Marokko	Nederland	de wereld
B	de Verenigde Staten	Nederland	de wereld	Marokko
C	de wereld	Nederland	de Verenigde Staten	Marokko
D	de wereld	de Verenigde Staten	Nederland	Marokko

bron 33

Krantenartikel

Zout water rukt op door droogte

Door de aanhoudende droogte kan verzilting optreden. Zout water vanuit de Noordzee dringt vanwege de lage waterstanden van rivieren en kanalen steeds verder op.

Volgens weerdeskundigen kunnen er grote problemen ontstaan, als neerslag voorlopig nog uitblijft. Volgens een woordvoerder is dat in juni het geval. Door gebrek aan water kunnen energiecentrales problemen krijgen met de koeling en kan de groei van gewassen ernstig in de knel komen. Uit de maandanalyse van Weeronline.nl over mei blijkt dat de afgelopen lente de droogste ooit was. Dat komt echter niet door een laagterecord wat betreft neerslag, maar door een grote verdamping door de hoge temperaturen, aldus de weerwebsite.

- 2p 49 In bron 33 wordt gesproken over verzilting.
Er worden drie beweringen over verzilting gedaan:
- Bewering 1: “Als zoet water zouter wordt door binnendringend zeewater noemen we dat verzilting.”
 - Bewering 2: “De drinkwatervoorziening in Nederland komt bij langdurige droogte altijd in gevaar, omdat dan een deel van het oppervlaktewater zouter wordt en niet meer gebruikt kan worden voor drinkwaterproductie.”
 - Bewering 3: “Voor de landbouw maakt zilter water niet uit; de gewassen groeien er even goed op.”
- Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de beweringen over op het antwoordblad en zet erachter of de bewering juist of onjuist is.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.